

MATO MOJAŠ
Dubrovnik

Privlači nas naša domovina

Mnogi planovi, želje, očekivanja i znatiželjnosti ispunjali su naše iseljenike pred dolazak u svoj Stari kraj i ove godine. Mnogi prvi put, a neki ponovno, došli su kao iseljenici — turisti da vide svoje najbliže i da posjete zemlju u kojoj žive narodi kojima i oni pripadaju, da se upoznaju sa stvaralačkim rezultatima i ljepotom koja im se uvijek u svijesti dočaravala.

Tko bi sve prikazao i opisao ona oduševljenja, izražaje raspoloženja koja su se na razne načine i u raznovrsnim prigodama manifestirala. U ljetnim mjesecima dolazile su grupe iseljenika zračnim, morskim i kopnenim saobraćajnim sredstvima sa svih kontinenata, iz bližih i najudaljenijih zemalja. Njihov broj bivao je sve veći, a ove godine nadmašio je sva očekivanja. Preko deset hiljada naših iseljenika došlo je u okrilje svoje stare domovine koju su većinom davno napustili, ali se nikad od nje nijesu odijelili, već je u srcu gajili i s njome veze održavali. Domovina je s radošću dočekala svoje sinove i kćeri i pružila im mogućnost slobodnog užitka, razonode i zabave. Raspoloženja i kojekakve su se sve veselice, zbog obilnosti utisaka i ushićenja pri susretajima s rodbinom, starim i novim poznanicima, izražavale prigodom posjeta na putovanjima, obilascima, razgledanjima i priredbama.

Posebni izlivi radosti i veselja dolazili su do oduška i izražaja u proslavi Iseljeničkog tjedna u kojemu se izvodio bogat kulturno-umjetnički program. Ovogodišnja proslava Iseljeničkog tjedna počela je 1. jula u Zagrebu svečanim prijemom koji je za iseljenike i goste priredio predsjednik Matice iseljenika Hrvatske Večeslav Holjevac u Domu Matice iseljenika Hrvatske. U prijateljskoj atmosferi odvijali su se razgovori prvih susreta i upoznavanja. Svih je povezivala ista misao i radost što su se poslije dugog iščekivanja našli u svojoj staroj domovini. Sve više i više raslo je raspoloženje koje je došlo do najvećeg izražaja kada je tamburaški zbor Radio-televizije Zagreb i kada su solisti Anđelka Stankova i Boris Nikolić u narodnim nošnjama, uz pratnju tamburica, izveli narodne pjesme Hrvatskog Zagorja, Međumurja, Slavonije, Posavine i drugih krajeva Hrvatske. Mnogim su se oči orosile od prevelike ljubavi i izražajnosti prema svom rodnom kraju i narodnim običajima.

Istog dana priređen je za iseljenike koncert u dvorani »Istra«. U programu pored ostalih sudjelovao je tamburaški zbor iz Pajngрта u Gradišću, jedan od 16 tamburaških zborova koji postoje u Gradišću i koji je dobio do sada velika priznanja i pohvale, Ansambl Hrvata iz Mohača u Mađarskoj također je sudjelovao u programu. Mnogo ih je zadivio melodijom zagorske popijevke dvanaesto-godišnjak Radivoj Brodavec član ansambla zagrebačke pivovare »Tamburica« u Zagrebu.

Na Dan borca 4. jula iseljenici su se okupili ispred Doma Matice iseljenika i odatle krenuli autobusima na izlet u Samobor. Glavne proslave održale su se u Samoboru gdje se na tradicionalnom pikniku na Smithenovu kupalištu okupilo nekoliko stotina iseljenika iz Kanade, SAD, Argentine, Bolivije, Čilea, Novog Zelanda, Australije, Italije, Austrije i Mađarske. Proslavu u Iseljeničkom tjednu organizirao je Općinski odbor Matice iseljenika i Turističko društvo u Samoboru. U izvođenju kulturnog programa sudjelovali su ansamblu zagrebačke pivovare »Tamburica«, ansamblu Hrvata iz Mohača u Mađarskoj, »Koleda« iz Zagreba, tamburaški orkestri Gradišćanskih Hrvata iz Pajngрта i orkestar Gimnazije Samobor. Na pikniku čitavog dana uz zvučke tamburica, uz pjesmu, veselje i raspoloženje iseljenici su se osjećali radosni u krugu poznanika, starih i novih znanaca i prijatelja. Pričali su o svojim doživljajima, uspomenu i sjećali su se mnogih ugodnih zgoda i prošlosti koja im je ispunjala mlade godine života. U svemu izražavala se sreća da se sada svi iz raznih

krajeva svijeta nalaze na zajedničkoj svečanosti okruženi divnom prirodom za kojom su godinama čeznuli, sanjali i željno očekivali. Grupa iseljenika koja je gostovala 17. augusta u programu Radio-televizije Zagreb, izjavila je, da je Samobor najbolji i najljepše mjesto za piknik. »Mi smo se u Americi dogovorili da ćemo se naći na pikniku u Samoboru. Doći ćemo sigurno opet do dvije godine na proslavu 150 godišnjice Petra Preradovića«.

Poslije Iseljeničkog tjedna i proslave u Samoboru iseljenici su se našli na drugom susretu u Korčuli od 17. do 20. septembra. Ovu proslavu organizirali su odbori Matice iseljenika Hrvatske iz Dubrovnika, Korčule, Makarske, Omiša, Sinja, Splita, Šibenika, Visa, Zadra, Brača i Hvara. Tih dana okupili su se iseljenici i doseljenici iz raznih krajeva svijeta na otoku Korčuli koji je poznat po broju iseljenika u Južnoj i Sjevernoj Americi, Australiji, Novom Zelandu i Africi.

Prvog dana proslave iseljenici su boravili u Korčuli, a idućeg dana uputili su se automobilima i posjetili mjesta: Žrnovo, Pupnat, Smokvicu, Blato i Vela-Luku, gdje im je bio priređen svečani doček.

Dana 19. septembra predsjednik Skupštine općine Korčula Josip Franulović priredio je svečani prijem za učesnike iseljeničke proslave.

Povratkom u novu domovinu svi će se dugo sjećati uspomena i ugodnih časova provedenih u Iseljeničkom tjednu i u raznim krajevima zemlje. Mnogi će ponovno doći, jer ih pored posjete rođenoj domovini posebno zanimaju susreti s prijateljima sa kojima se nijesu dugo vidjeli, a za to im najviše mogućnosti pružaju priredbe u okviru Iseljeničkog tjedna gdje se sastaju i gdje mogu u veselju, raspoloženju obnavljati uspomene i sjećati se svega onoga što je teško zaboraviti.

Kao što su veća i manja mjesta bila posjećena od iseljenika u kojima su se zadržavali i upoznavali sa napretkom i razvojem, interesirali se za budućnost itd, tako je i Dubrovnik bio posjećen od velikog broja iseljenika — turista koji potječu iz raznih krajeva naše zemlje ili su kao potomci došli na viđenje i u posjet zemlji svojih roditelja. Posebno Dubrovnik je privukao svoje domaće iseljenike s područja dubrovačkog kraja. Neki su se od njih već više puta našli u svom Starom kraju, u krugu svoje rodbine i prijatelja. Željeli su mnoge posjetiti, mnogo vidjeti i proputovati, a to im je bilo omogućeno novo izgrađenim cestama, zračnim i drugim saobraćajnim vezama.

Grupa naših iseljenika u Dubrovniku

Pored ostalih Dubrovnik je posjetila grupa iseljenika koja je došla iz Australije. Njih oko 40 krenulo je s velikim interesom i željom iz Australije u Jugoslaviju. Nakon dolaska razišli su se u mjesta i sela iz kojih su prije trideset i više godina pošli daleko preko oceana u nepoznati svijet. Njima je stara domovina uvijek bila pred očima i zato su se u njoj osjećali kao dijete kad se poslije izvjesnog vremena vrati svojim roditeljima. Iako po dolasku razdvojeni, i svaki sa svojim planovima, našli su vremena da se u dogovoru sa doseljenicima okupe u Dubrovniku i posjete grob svoga druga i prijatelja Antuna Bosnić koji je u Zapadnoj Australiji neumorno radio na organizaciji iseljenika, na osnivanju iseljeničkih društava i organizacija. Grupa njegovih prijatelja i suradnika došavši iz Australije posjetila je njegov grob na Boninovu 14. augusta i položila vijenac primorskog cvijeća sjećajući se zajedničkog rada i nezaboravnih uspomena. Na groblju sastali su se iseljenici i stari prijatelji povratnici iz Australije koji sada žive u Dubrovniku, Makarskoj, Splitu i drugim mjestima Dalmacije, a koji su ranije zajedno u dalekoj zemlji dijelili dobro i zlo. S njima na polaganju vijenca prisustvovali su i predstavnici Općinskog odbora Matice iseljenika Hrvatske Dubrovnik. Tom prigodom govorio je iseljenik Luka Prgomet iz Splita evocirajući uspomene iz dana kada je zajedno s Bosnićem radio u Australiji. Govorio je o liku Bosnića i njegovoj borbenosti. Na grobu govorio je njegov rođak Martin Bosnić, te Perica Stipe iz Australije koji je više godina bio predsjednik Društva prijatelja nove Jugoslavije.

Svi su okupljeni mislima bili uz njega. Velike su njegove zasluge i zato je ostao velik i duboko usađen u sjećanju svih koji su ga poznavali i s kojima je živio i radio. Rodio se 1901. u Blatu na Korčuli. Bio je suradnik Iva Cetinić i zajedno su radili na osnivanju partijske organizacije na Korčuli poslije prvog svjetskog rata. Teške ekonomske

Iseljenici iz Australije na groblju Boninovo

Iseljenici iz Australije na grobu svog druga i prijatelja Ante Bosnića

prilike primorale su ga, da zajedno s ostalim napusti Korčulu. Došao je u Australiju gdje je odmah počeo s naprednim radom oko organiziranja i udruživanja naših iseljenika i domaćih radnika u napredni zadrudni sindikat boreći se za bolje uslove života. Radio je na širenju radničke štampе i među iseljenicima mnogo se zalagao na osnivanju i razvijanju kulturno-prosvjetnih aktivnosti. Dolazio je u razna mjesta Zapadne Australije i radio je na pripajanju iseljeničkih društava i organizacija u Savez jugoslavenskih iseljenika. Kako je živio u Perth (Perti) zauzimao je rukovodeće položaje u Savezu jugoslavenskih iseljenika, kao u gradu Perti, tako i u okolici i u Zapadnoj Australiji. Radio je kao šumski radnik, u rudnicima, na građevinskim radovima, u kamenolomima i na drugim mjestima. Godine 1931. postao je član Komunističke partije Australije. Par godina kasnije javio se kao dobrovoljac u špansku republikansku vojsku. Vlasti mu nijesu dozvolile odlazak. Kad je došao drugi svjetski rat dobrovoljno se javlja u australijsku vojsku i četiri godine bori se na raznim ratištima Pacifika, onako borbeno protiv japanskog fašizma kao što se borio u prvom svjetskom ratu kada je dobrovoljno otišao na Solunski front. Poslije završetka drugog svjetskog rata radi u Odboru za pomoć Jugoslaviji. Neumorno vodi propagandu u cilju sakupljanja raznovrsne pomoći narodima Jugoslavije i sav oduševljen pobjedom nad fašizmom djeluje s puno volje i energije. Odlučio se s ostalima da dođe u Jugoslaviju, te da učestvuje u njenoj obnovi i izgradnji. Počinje akcija dogovaranja i sve veći broj iseljenika javlja se za povratak u Jugoslaviju. Dolazi brod »Partizanka« kojemu je priređen veličanstveni doček. Došao je da prihvati naše doseljenike među kojima je bio i Ante Bosnić. Brod sa oko hiljadu doseljenika stigao je 28. februara 1948. u Jugoslaviju. Bosnić kao i ostali prihvatili su se odmah posla. Radio je u brodogradilištu »Ivan Cetinić« na Korčuli. Veliki napor životnog puta onemogućio mu je da duže radi u svojoj preporođenoj domovini i da se raduje njenom slobodnom napretku. Bolest ga uništava i umre 15. maja 1945. Ovoga čovjeka borca više nema ali uspomene o njemu ostale su usađene u srcima ljudi. Nijesu ga zaboravili njegovi prijatelji koji su s njime učestvovali u periodu teškog rada i borbe za ljudska prava, za bolji život. Sastali su se njegovi drugovi iz mladih dana, s ostalima, u Dubrovniku i posjetili su njegov grob. Rastajući se od njega obećali su da će ga opet posjetiti do koju godinu kada dođu na viđenje Starom kraju i kada će se zajedno sa doseljenicima sastati u ovom gradu punom znamenitosti, ljepote i sunca.

Kako je prolazilo vrijeme ljetnih mjeseci tako su se stalno redale posjete naših iseljeničkih grupa i pojedinaca. Putujući Jugoslavijom dolazili su posjetiti Dubrovnik o kome su mnogo čuli i o kome se mnogo u svijetu govori. Mnogima je ovogodišnja posjeta postala uobičajena jer češće posjećuju svoj Stari kraj, kao npr. braća Miloslavić iz Župe Dubrovačke, Niko Franušić iz Luke kod Stona i dr. Na stotine naših iseljenika — turista posjetilo je i ove godine Dubrovnik. Mi im se radujemo i želimo im ponovni povratak i posjetu.

